

De halfjaarlijkse bijeenkomst van de Werkgroep Stedengeschiedenis zal op 1 april 1992 worden gehouden in het Academiegebouw van de Rijksuniversiteit Utrecht (Domplein 29) zaal 19. Bij die gelegenheid zal de vorig jaar verschenen dissertatie 'De constructie van het stadsverleden' van Harry Jansen (Katholieke Universiteit Nijmegen) centraal staan. Het boek beweegt zich op de grens van geschiedenistheorie en stadshistoriografie, het inventariseert en analyseert een groot aantal theorieën van stadsgeschiedenis. Pim Kooij, bijzonder hoogleraar in de economische en sociale geschiedenis van stad en platteland aan de Universiteit van Groningen, is bereid gevonden de analyse van Jansen van een kritische reactie te voorzien.

De agenda ziet er als volgt uit:

11.00-12.15 uur: presentatie Harry Jansen, aansluitend discussie

12.15-13.30 uur: lunch

13.30-14.45 uur: oppositie Pim Kooij, aansluitend discussie

toelichting door Harry Jansen

Stadshistorici zijn bijzondere historici. De verregaande specialisatie die overal in de geschiedbeoefening is doorgedrongen heeft de stadsgeschiedenis weliswaar niet helemaal onberoerd gelaten, maar ze is daar lang niet zo vanzelfsprekend geworden als elders. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met het specifieke karakter van de stad als onderwerp van onderzoek. De stad is een 'holistisch' studie-object. Dat wil zeggen dat de stad niet gereduceerd mag worden tot louter demografische of culturele aspecten.

De geschiedenis van stedelijke verschijnselen vereist een synthetiserende aanpak waarbij demografische, economische, sociale, politiek-institutionele en cultureel-mentale elementen in onderlinge samenhang beschreven worden. Voor de stadshistoricus betekent dit de plicht tot veelzijdigheid. Stadshistorici kunnen het zich niet veroorloven, om met de woorden van Griffith te spreken, louter steenbakkers te zijn; zij dienen de synthetiserende blik van de bouwmeester te hebben. Als zodanig vormen zij een Gideons-bende onder de historici.

Daarmee is niet gezegd dat die bouwmeesters er altijd in slagen om hun synthetiserende taak zo optimaal mogelijk te volbrengen. Om de stadshistorici enige hulp te bieden in hun conceptuele problemen heb ik mijn proefschrift geschreven. Een achterliggend doel daarbij is om aan andere historici de synthetiserende arbeid van de stadshistoricus ten voorbeeld te stellen. Dit betekent dat ik geprobeerd heb een methodologie van de historische synthese te ontwerpen aan de hand van een onderzoek van de stadshistoriografie. Dit heb ik gedaan met behulp van drie vragen:

1. Hoe definiëren stadshistorici het verschijnsel stad?
2. Welke verklaringswijzen hanteren ze in hun onderzoek?
3. Hoe delen ze de tijd in?

De beantwoording van deze drie vragen is geschied langs de weg van een systeemtheoretisch onderzoek. Dit pad is gekozen omdat systeemtheorieën zich bezig houden met deelgeheelproblemen en bij het synthetiseren spelen die problemen natuurlijk de hoofdrol. Weliswaar heeft in mijn onderzoek de vraag centraal gestaan hoe de stadshistoricus een synthese in elkaar steekt - in die zin is het een pragmatisch onderzoek - maar de vraag naar het onderscheid tussen een goede en een slechte synthese kan daarbij niet volledig buiten schot blijven. Vandaar dat gebruik is gemaakt van geschiedfilosofische inzichten om dergelijke evaluerende vragen op te lossen.

Namens de Werkgroep Stedengeschiedenis
Jan van den Noort